

TA'LIM JARAYONIDA INTELLEKTUAL TA'LIM VOSITASILARIDAN SAMARALI FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Gulmatova Hurriyat Sodikovna

Buxoro davlat texnika universiteti mustaqil tadqiqotchisi

hurriyatgulmatova1988@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta'lim jarayonida elektron vositalar, kompyuter texnologiyalari va multimedia resurslaridan foydalanish masalalari tahlil qilingan. Elektron o'quv qo'llanmalar, ta'lim beruvchi dasturlar, test tizimlari hamda masofaviy ta'lim texnologiyalarining afzalliklari yoritilgan. Shuningdek, avtomatlashtirilgan ta'lim tizimlari va elektron darsliklarning ta'lim samaradorligini oshirish, talabalarni mustaqil ta'limga yo'naltirish va fanlararo uzviylikni ta'minlashdagi o'rni asoslab berilgan.*

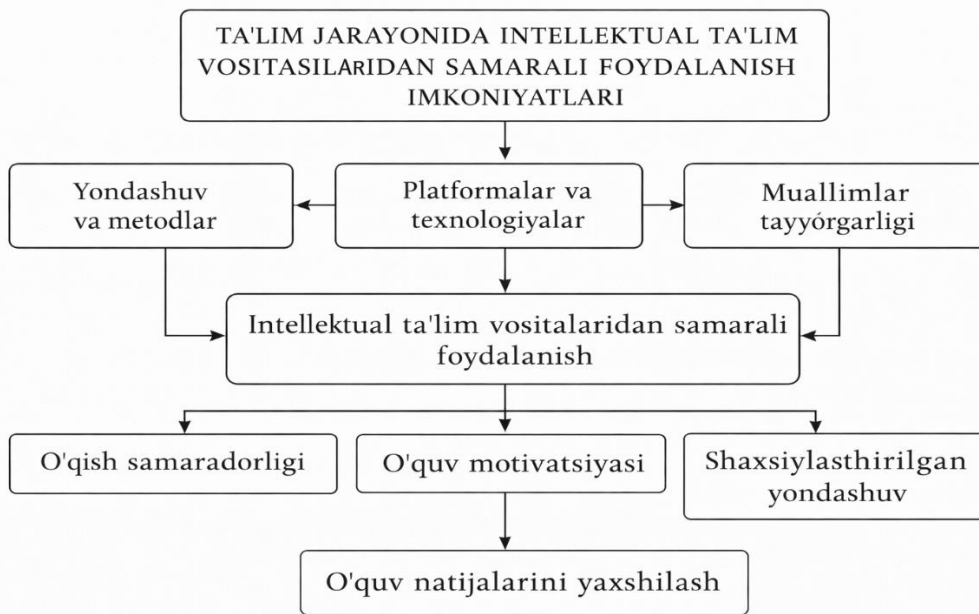
Kalit so'zlar: *Elektron vositalar, ta'lim texnologiyalari, elektron o'quv qo'llanma, virtual stend, mashinali o'qitish, masofaviy ta'lim, elektron darslik, multimedia.*

Kirish. Hozirgi globallashtirish va raqamlashtirish sharoitida jamiyat hayotining barcha sohalarida, jumladan, ta'lim tizimida ham elektron vositalar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu texnologiyalar ta'lim jarayonining sifatini oshirish bilan bir qatorda, ta'lim oluvchilarning mustaqil bilim olish, amaliy ko'nikma va malakalarni shakllantirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu sababli zamonaviy ta'limni texnologiyalashtirish va elektron ta'lim vositalarini joriy etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Kompyuter asosida yaratilgan ta'lim beruvchi dasturlar ta'lim oluvchilarning mustaqil o'qish jarayonini samarali tashkil etishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Bunday dasturlar bilimlarni egallash, mustahkamlash, nazorat qilish hamda baholash jarayonlarini kompleks tarzda amalga oshirish imkonini beradi. Natijada o'quv materiallarini chuqur va puxta o'zlashtirish uchun qulay sharoit yaratiladi.

Multimedia texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim jarayonida animatsiyalar, audio va video materiallardan keng foydalanish imkonini bermoqda. Virtual laboratoriyalar, elektron o'quv qo'llanmalar, ta'limiy dasturlar, test tizimlari va prezentatsiyalarda animatsion elementlardan foydalanish ularning didaktik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bunday yondashuv ta'lim oluvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi va bilimlarni vizual idrok etishni ta'minlaydi.

Axborot texnologiyalarining joriy etilishi zamonaviy dasturiy vositalar yordamida didaktik materiallar tayyorlashni soddalashtirdi. Keng tarqalgan amaliy dasturlar orqali o‘quv materiallarini yaratish maxsus chuqur texnik bilimlarni talab qilmaydi, bu esa pedagoglar uchun qulaylik tug‘diradi. Hozirgi kunda multimedia texnologiyalari yordamida axborotlarni qayta ishlash, saqlash va taqdim etish jarayonlari yanada sifatli va samarali amalga oshirilmoqda.

1-rasm. Intellectual ta’lim vositasilaridan samarali foydalanish imkoniyatlari

Internet texnologiyalari esa ta’lim jarayonida axborot almashish, elektron resurslardan foydalanish va masofaviy muloqotni yo‘lga qo‘yishda muhim rol o‘ynamoqda. Internet orqali ilmiy-ma’rifiy materiallar, elektron kitoblar, o‘quv qo‘llanmalar va boshqa ta’lim resurslaridan keng foydalanish imkoniyati mavjud. Shuningdek, elektron pochta va videokonferensiya texnologiyalari pedagog va ta’lim oluvchilar o‘rtasidagi tezkor aloqani ta’minlaydi.

Bugungi kunda masofaviy ta’lim, sirtqi va onlayn ta’lim shakllari rivojlangan davlatlar tajribasida keng qo‘llanilmoqda. Ushbu ta’lim shakllari makon va zamon bilan cheklanmagan holda bilim olish imkonini yaratadi. Masofaviy ta’lim texnologiyalari ta’lim oluvchilarning mustaqil o‘rganish faoliyatini rivojlantirishda, shuningdek, malaka oshirish va qayta tayyorlash jarayonlarida samarali hisoblanadi.

Mashinali o‘qitish jarayonida ayrim pedagogik vazifalarning texnik vositalar zimmasiga yuklatilishi orqali ta’lim samaradorligi oshiriladi. Ta’lim beruvchi dasturlar, avtomatlashtirilgan ta’lim tizimlari va elektron darsliklar ushbu jarayonning asosiy komponentlari hisoblanadi. Avtomatlashtirilgan ta’lim tizimlari orqali o‘quv jarayonini rejalashtirish, bilimlarni baholash va nazorat qilish imkoniyati yaratiladi, biroq bunday tizimlarni ishlab chiqish murakkab va yuqori xarajat talab etadi.

Elektron o'quv adabiyotlari zamonaviy axborot texnologiyalariga asoslangan bo'lib, bilimlarni interaktiv shaklda taqdim etish, yangilash va nazorat qilish imkoniyatiga ega. Ular ta'lim oluvchilarning bilim doirasini kengaytirish, mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash va ta'lim muhitini yagona raqamli platforma asosida tashkil etishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, elektron ta'lim vositalari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirish, fanlararo integratsiyani ta'minlash hamda raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Demak, o'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, ta'lim jarayonida elektron vositalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va multimedia resurslaridan samarali foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Elektron o'quv qo'llanmalar, ta'lim beruvchi dasturlar, virtual laboratoriyalar, masofaviy ta'lim texnologiyalari va avtomatlashtirilgan ta'lim tizimlari o'quv jarayonini individuallashtirish, bilimlarni chuqurroq o'zlashtirish hamda ta'lim oluvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, mashinali o'qitish va elektron ta'lim resurslari pedagoglarning faoliyatini yengillashtirish, nazorat va baholash jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi. Masofaviy ta'lim texnologiyalari esa makon va zamonga bog'liq bo'lmagan holda bilim olish imkoniyatini yaratib, ta'limning uzluksizligini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, elektron ta'lim vositalarini ta'lim jarayoniga joriy etish zamonaviy ta'lim talablariga mos, raqobatbardosh va malakali kadrlar tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu texnologiyalardan oqilona va tizimli foydalanish ta'lim samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. To'xtaxo'jayev M., Abduqodirov A. Axborot texnologiyalari va ta'limda kompyuter vositalari. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. – 89-95 b.
2. Axmedov Sh., Shodmonov Q. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 125-129 b.
3. Ziyomuhamedov B., Abdullaeva Q. Ta'lim jarayonida zamonaviy didaktik vositalar. – Toshkent: Noshir, 2018. – 79-85 b.
4. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. – Москва: Академия, 2007. – С. 89-97.
5. Karimova D. Masofaviy ta'lim metodlari. Toshkent: Innovatsiya, 2021. – 125-131 b.